

BARCELONA, OFF BROADWAY

S'ha dit i s'ha repetit que mai no s'havia parlat tant de teatre com ara. Ara que el públic l'abandona, el fenomen teatral, que no pot existir sense públic, omple pàgines de revistes, amb estudis, entrevistes, enquestes. I mentre el teatre professional es migra, cada dia una mica més, paradoxalment sorgeixen nous grups teatrals. Què es proposen, què vénen a fer, en el trist panorama teatral barceloní, aquests treballadors del teatre, quan realment el clima de la ciutat més aviat hauria de rebutjar-los? Durant aquests últims cinc anys hem vist aparèixer: "La Pipironda", "L'escola d'Art Dramàtic Adrià Gual", "Gil Vicente", "Teatre Experimental Català", "Bambalinas", "Motor Iber", "Gogo" i ha continuat la seva tasca l'"Agrupació Dramàtica de Barcelona" que mantenia una brillant trajectòria, des de 1953.

Quan la crítica barcelonina comenta algunes de les actuacions d'aquests grups, sol anomenar aquesta producció teatral amb el nom de teatre "amateur", o també, "teatre d'aficionats", o "afeccionats" com seria correcte dir-ne. Sabem però, que cap d'aquestes qualificacions ens expliquen no els propòsits ni els resultats d'aquestes formacions teatrals. Tots sabem el que és el teatre d'"aficionats" o també dit teatre "amateur", anomenat així, indistintament, encara que un lleuger matis distingeixi les dues determinacions. L'"aficionat" sol ser algú que vol passar l'estona, i aquesta estona l'ocupa amb la cria del canari, la pesca amb canya o el teatre. L'"amateur" en canvi es proposa ser un entès, un entès en petita escola sense títols acadèmics, ni reconeixement públic, però amb un rigor tant més apurat com més altruista i mancada de finalitat pràctica és la seva dedicació. Però, i aquesta és la qualitat fonamental que uneix l'"aficionat" o l'"amateur" del teatre, si fan teatre és purament i simplement perquè els interessa de fer teatre; com, quin teatre, on?, tant se val. El plaer que l'"amateur" treu del teatre és la petita —o gran, tot es qüestió de punts de vista— embriaguesa de ser a escena durant unes hores, de preparar aquest plaer durant uns dies, i de saber-ne la més absoluta gratuïtat. Ni l'obra representada, ni el públic que l'escolta, li plantegen el més mínim problema.

Es evident, doncs, que aquestes agrupacions teatrals que citàvem es troben en unes circumstàncies determinants absolutament diverses. Què els separa, doncs, dels pròpiament amateurs del teatre? Simplement el propòsit. El propòsit d'aquests grups teatrals, en constituir-se, en tant que grups, no era simplement el de reunir-se per fruit del plaer de ser a l'escena, sinó dir alguna cosa, construir alguna cosa nova en aquests panorama declinant del teatre barceloní. Potser en realitat aportar a aquest públic evasiu un repertori i una problemàtica que el teatre professional moribund no podia o no volia aportar. Un crític barceloní, en fer la crítica d'unes de les actuacions d'un d'aquests grups teatrals, va dir que calia fer una crítica més severa, més exigent en parlar d'aquests actors i directors no professionals. El crític no donava les raons de la seva major severitat, però potser no ens seria difícil de trobar-les, i les raons són que el teatre, l'autèntic teatre que ja no existeix en el camp comercial, ha anat a parar a les mans d'aquests grups, que es llancen a la lluita amb precaris medis econòmics amb actors que es guanyen la vida amb altres pro-

fessions, que no són el teatre, i amb un propòsit deliberat que no és el simple plaer de sortir a escena, ni treure'n un guany diari. Cal ser rigorós amb aquests grups, és cert, si també és cert que ells són el teatre.

Ens expliquen que en aquell país fabulós de l'Amèrica, a New York, Broadway detenta el poder teatral. Les grans empreses teatrals hi confeccionen l'espectacle idoni per a la gran majoria del públic americà. Broadway fabrica grans productes comercials, de fàcil digestió, de consumació ràpida. Al marge d'aquesta producció comercial es realitzava un fet teatral, arriscat i exigent, que s'ha anomenat Off Broadway (Fora de Broadway). Les xifres disminueixen, com si les miréssim amb uns binocles girats del revés, si ens referim a Barcelona, però, amb les degudes proporcions, al marge del teatre comercial, fora del teatre comercial, Barcelona té el seu teatre, amb la seva problemàtica, la seva ambició intel·lectual, la seva inserció en la història, la seva funció social.

L'"Agrupació Dramàtica de Barcelona" es proposava fer un teatre arriscat, estrenar autors que l'engranatge professional no s'atrevia a presentar, incorporar a la llengua catalana les grans obres europees. La seva, prou llarga, història es cloïa amb la brillant representació de "l'Opera de tres rals" de Bertolt Brecht. La seva trajectòria teatral que dirigia en els seus últims anys, Frederic Roda no marcava un estil teatral, i la seva programació eclèctica acceptava tots els riscos, aconseguia però, gràcies al seu impuls que s'escriuissin obres, que es fessin traduccions exemplars, que el públic, una petita zona de públic revifat, conegués obres vidents en el món actual.

El Grup Gil Vicente, que es fundava l'any 1960, dirigit per Feliu Formosa, es plantejava, com a propòsit, d'acudir a la majoria del país, obrers, estudiants, nuclis industrials i de raval. Portar a aquests nuclis un teatre compromès amb la realitat, un teatre suscitador de problemes. Els seus muntatges més importants ens donen el contingut de la seva trajectòria: "L'excepció i la Regla" de Bertolt Brecht. "El Retablo de las maravillas" (Adaptació) "Historia de funcionarios" (Adaptació de Txekhof) i "Poesia-Document" (Poetes alemanys contra la guerra).

L'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual, fundada per Ricard Salvat, es proposava, ultra l'activitat tècnica d'escola, determinar un estil teatral que les fórmules vidents del teatre reclamen. Estil que es manifestava, no sols en el muntatge, sinó en la manera d'actuar dels actors, en la utilització dels elements escènics, en la preparació dels elements necessaris per a un teatre èpic. Dels muntatges teatrals realitzats per Adrià Gual, en destacaríem, sens dubte, "La Primera Història d'Esther" de Salvador Espriu, i el muntatge de "La Pell de Brau" de Salvador Espriu també, primera realització de muntatge èpic amb el text del llibre de poemes. Tots dos espectacles sota la direcció de Ricard Salvat.

La tasca d'aquests grups continua, encara que hem de lamentar la desaparició de l'Agrupació Dramàtica i del Gil Vicente. Mentre el negoci del moribund Broadway barceloní continua, Off Broadway treu almenys els fruits d'una feina feta amb prohibit i dedicació.

MARIA AURELIA CAPMANY

L'operació Obdúlia

En el cafè "L'Arc" ens trobem amb tres dels afortunats mortals que han fet el viatge amb l'Obdúlia. Es tractava d'arribar a Andalusia, i s'ha aconseguit.

Reportatge gràfic d'En Jordi Soler exclusiu per a PRESENCIA

Parlem amb ells.

—Quina va ser la primera pega?

—A la sortida vàrem adonar-nos que una de les rodes anava independent de les altres.

—Què féreu?

—Baixàrem del cotxe, la miràrem, tornàrem a pujar i seguïrem tan tranquils. Al final del viatge anava recta. En arribar a les costes del Perelló se'ns va trencar la corretja del ventilador que, per cert, és de pell de vedella amb uns dibuixos preciosos. L'Obdúlia té la seva categoria!

—És humil! —diu l'un.

—És sensible! —diu l'altre.

El tercer afegeix molt filosòfic:

—Cal tractar-la bé, com una dona.

L'amo del bar intervé:

—Així us servirà d'entrenament per quan comenceu a tractar-ne. Canviem de conversa ràpidament.

—Quins eren els comentaris de la gent?

—El primer va ser el d'un guàrdia civil que, molt educat, ens va preguntar a quin circ pertanyíem.

—Un altre, a quina orquestra. El més bo fou en arribar a Sevilla. Una dona ens va dir horroritzada: "Pero chi-

quillo! ¿por qué habéis destrosao er coche así?"

—També trobàrem un home que ens va dir molt convençut: "No se preocupen. Yo también soy comunista". Allà mateix, en sortir de dinar, vàrem trobar un lleteret sobre l'Obdúlia que deia: "Falta poner en letras muy grandes: Tampoco nos gusta el suyo".

—Tornant al comportament de l'Obdúlia, teniu alguna queixa?

—Ni una. És noctàmbula com nosaltres; llàstima que de nit no dona massa llum.

—Qui gastava més, l'Obdúlia o vosaltres?

—L'Obdúlia, que es beu la gasolina a litres; nosaltres, en canvi, hem estat de sort. A Granada mateix, a l'hotel anomenat: "Posada del Santísimo-espartería" pagàrem per tots quatre, un dia i mig, vint duros. Per un duró podíem menjar un plat de "churros" enorme i un exprés amb llet.

—Què és el que més us ha satisfet del viatge?

—Granada.

—Una última pregunta: Quina ha estat la màxima velocitat de l'Obdúlia?

—80 a l'hora, en una baixada. Tinguérem una clara visió del que serà la fi del món.